

LYNGBY-TAARBÆK
KOMMUNE

Vildere Lyngby-Taarbæk 2030

- Handleplan for biodiversitet i Lyngby-Taarbæk Kommune

Biodiversitetshandleplan
2023-2030

VILDERE LYNGBY-TAARBÆK 2030

- Handleplan for biodiversitet i Lyngby-Taarbæk Kommune 2023-2030.

Dokumentet er version 1.4, oktober 2023

Udgivet af Lyngby-Taarbæk Kommune

Design og grafisk tilrettelæggelse: Natur360

Foto og illustrationer: Alle fotos er taget af Lyngby-Taarbæk Kommune eller Natur360.

Forside foto:

Klopstocks Eg ved Lyngby Åmose

Bagside foto:

Ermelundskilen

LYNGBY-TAARBÆK
KOMMUNE

NATUR360°

Tjøernesletten i Jægersborg Dyrehave med gamle, krogede hvidtjørn.

Forord

Biodiversitet, eller biologisk mangfoldighed, er selve fundamentet for livet på jorden. Det omfatter alt fra mikroskopiske organismer til majestætiske pattedyr, fra smukke blomster til komplekse økosystemer. Desværre står denne utrolige rigdom af liv i dag over for alvorlige trusler.

Kommunalbestyrelsen har i Bæredygtighedsstrategien besluttet ambitiøse mål for fremme af biodiversiteten. Og med Charter for Biodiversitet i Arealplejen, som er skabt i et partnerskab med virksomheder og organisationer, er der etableret et vigtigt samarbejde i kampen for øget biodiversitet.

Vildere Lyngby-Taarbæk 2030 er Kommunalbestyrelsens handleplan for at bevare og fremme biodiversiteten på langt sigt. Vi ønsker at forbedre levesteder for plante- og dyrelivet, og samtidig øge bevidstheden om biodiversitet blandt vores borgere og skabe partnerskaber, der kan styrke vores indsats. Det kræver samarbejde og engagement fra alle sektorer i vores samfund - borgere, virksomheder, foreninger og offentlige institutioner.

I vores bestræbelser på at skabe en bæredygtig fremtid er biodiversitet ét af flere afgørende aspekter, som vi tager hensyn til. Kulturhistorie og idræt, byudvikling, mobilitet og arkitektur er andre vigtige aspekter, der tages højde for i kommunens planlægning. Derfor kommer vi til at afveje alle aspekter, når vi i Kommunalbestyrelsen træffer beslutninger.

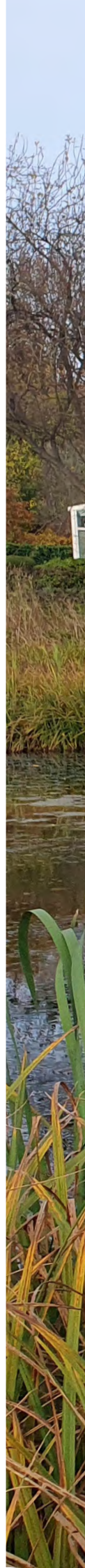
En stor del af indsatsen for at beskytte de værdifulde levesteder i Lyngby-Taarbæk er drevet af frivillige kræfter. Den frivillige indsats er af afgørende betydning for at naturområderne også fremadrettet kan indeholde den høje værdi, som findes i dag. Sammen kan vi skabe en kommune, der ikke blot er attraktiv på grund af dens byliv, kulturhistorie og erhvervsliv, men også fordi den er en model for bæredygtig udvikling og bevaring af biodiversiteten.

Sofia Osmani

Borgmester

Oktober 2023

Indhold	
Forord	3
Hvorfor en handleplan for biodiversitet?	6
Bæredygtighedsstrategi 2020-2050	7
Charter for Biodiversitet i Arealplejen	9
Hvad er biodiversitet?	11
Biologiske kerneområder og spredningskorridorer	14
Søer og vandløb	16
Ådalens natur	18
De gamle skove	20
Overdrevslandskabet	22
Havets og kystens natur	24
Små grønne åndehuller i Lyngby-Taarbæk	25
Handlinger for øget biodiversitet	27
Indsatsområde: Beskyttelse af biologiske kerneområder og spredningskorridorer	28
Indsatsområde: Naturvenlig pleje	30
Indsatsområde: Øget biodiversitet hos borgerne	33
Indsatsområde: Plads til biodiversitet i planer og politikker	34
Indsatsområde: Partnerskaber for biodiversitet	37
Planperiode og opfølgning på indsatser	38
Tidsplan	39
Dyr, planter og svampe, som vidner om gode levesteder	42

Lundtofte Gadekær - vandhullet er levested for bl.a. lille vandsalamander

Hvorfor en handleplan for biodiversitet?

Lyngby-Taarbæk Kommune vedtog i 2021 *Bæredygtighedsstrategi 2020-2050*, som sætter mål og principper for kommunens arbejde med bæredygtighed inden for CO₂, energi og transport, natur og klimatilpasning og ansvarligt forbrug.

Lyngby-Taarbæk Kommune har i 2022 tilsluttet sig et forpligtende samarbejde om at øge biodiversiteten på arealerne i kommunen under *Charter for Biodiversitet i Arealplejen*. Kommunen er sammen med Lyngby-Taarbæk Forsyning, DTU og Lyngby Almene Boligselskab blandt de første til at tilslutte sig charteret.

Vildere Lyngby-Taarbæk 2030 beskriver de handlinger, der frem mod 2030 skal realisere målene om øget biodiversitet i Lyngby-Taarbæk Kommunes *Bæredygtighedsstrategi 2020-2050* og principperne i *Charter for Biodiversitet i Arealplejen*.

Stort træ hvor kronen er savet af. Træets torso er efterladt som stående dødt ved, der er levested for en lang række arter af blandt andet insekter, svampe og hulrugende fugle. Bagved en storkronet eg, der også er levested for mange forskellige arter. Troldehøj d. 19. maj 2022.

Bæredygtighedsstrategi 2020-2050

Det vil vi opnå:

Naturvenlig drift på kommunale arealer

Naturvenlig drift bremser fald i biodiversitet og skaber naturoplevelser. Kommunens afdeling for arealdrift gør allerede en stor indsats for at pleje de kommunale arealer naturvenligt, men mange af arealerne rummer potentiale for en øget biodiversitet. For at udvikle disse potentialer kan der fx etableres en mere systematisk bekæmpelse af invasive arter og bevarelse af store hjemmehørende træer, og flere arealer kan få lov at gro mere vildt og med færre styrende indgreb.

Målet er gradvist at øge det samlede areal, der driftes naturvenligt, til i alt 180 ha i 2050. Dermed opnår vi også bedre naturmæssig sammenhæng mellem kommunens grønne arealer, bedre forudsætninger for at planter og dyr kan leve og flere naturoplevelser for børn og voksne.

Øget biodiversitet i haver

En stor del af kommunens areal består af private haver og fælles grønne områder ved etageboliger. De fleste kan rumme en langt rigere diversitet af vilde planter og insekter, til glæde for både mennesker og natur. Kommunen vil arbejde på at skabe bedre forhold for naturen på disse arealer og sammen med haveejere, andels- og boligforeninger bruge det som en anledning til også at styrke fællesskaberne omkring områderne.

Partnerskaber om ekstensiv og naturvenlig drift

Enkelte lodsejere og forpagtere drifter større arealer i Lyngby-Taarbæk Kommune, hvor der er mulighed for at skabe bedre forhold for biodiversitet. Kommunen vil tage initiativ til at samarbejde om øget biodiversitet. Samarbejdet kan handle om plejetiltag, naturvenlig drift og kan eventuelt omfatte kompensation.

Naturvenlig drift skal skabe varierede levesteder for planter og dyr

Vi giver naturen plads - Vi slår mindre græs
- Vi bruger ikke gift og kunstgødning - Vi lader døde træer ligge - Vi arbejder aktivt for at skabe variation i naturen - Vi bekæmper invasive arter - Vi bevarer store hjemmehørende træer

Det vil vi gøre:

Vejledning der kan understøtte den frivillige indsats

Kommunen tilbyder vejledning i, hvordan ejere, lejere og andre brugere af haver og grønne områder kan sikre bedre vilkår for en øget biodiversitet og understøtter en fælles frivillig indsats. Borgerne skal have mulighed for at engagere sig i et samarbejde om større biodiversitet, hvor der udveksles erfaringer og gode ideer.

Plejeplaner for kommunale arealer

Kommunen udarbejder plejeplaner for kommunale arealer, der skal hjælpe til med at øge biodiversiteten på kommunalt, ejede grønne områder. Mindst 75 % (48 ha) af kommunes grønne områder, som ikke er beskyttet natur, skal udpeges som areal, hvor biodiversiteten har høj prioritet.

Sikre kommunens grønne værdier og enestående naturkvaliteter

Planlægningen skal sikre en fornuftig balance mellem det grønne og byudvikling. Det skal så vidt muligt undgås, at der inddrages eksisterende grønne arealer til ny bebyggelse. Nybyggeri skal desuden vægtes i forhold til, hvor meget afledt belastning byggeriet har på den omkringliggende natur

Lyngby-Taarbæk Kommune er 3877 ha. Omkring 1800 ha er ikke befæstet eller beskyttet natur. Dette areal har i princippet potentiale til at øge biodiversiteten, hvis der omlægges til naturvenlig drift. Nye lokalplaner understøtter, at der skabes mest muligt bynatur i lokalplanområdet

Indgå aftaler med større arealejere: Kommunen ønsker at indgå aftaler med større arealejere og forpagtere om driften af deres arealer, med henblik på at øge biodiversiteten.

Charter for Biodiversitet i Arealplejen

En hensigtserklæring om fælles principper for arealplejen blandt aktører, der alle arbejder for at øge biodiversiteten på egne og fælles arealer – hver for sig og sammen.

Vi arbejder sammen om at øge den samlede biodiversitet i Lyngby-Taarbæk Kommune

Indsatserne i arealplejen for øget biodiversitet bygger på fælles viden om naturvenlige driftsmetoder og om værdifulde naturområder i og omkring Lyngby-Taarbæk Kommune samt hvilke områder, der forbinder dem. Det fælles grundlag gør det muligt for både organisationer, kommune og borgere at skabe sammenhæng og støtte op om hinandens indsats.

Gennem spredningskorridorer prioriterer vi sammenhænge og forbindelser for biodiversiteten

I Lyngby-Taarbæk har vi allerede store grønne arealer med høj biodiversitetsværdi, der er udlagt til naturformål. For at understøtte udbredelsen af levesteder for arter i og omkring kommunen, vil vi øge og bevare grønne naturlige områder, som indgår i spredningskorridorerne mellem områder med høj biodiversitetsværdi.

Vi uddanner medarbejdere i biodiversitetsvenlig arealpleje

Omstillingen til naturvenlig drift af grønne arealer indebærer ændring af arbejdsmetoder. I indsatsen for øget biodiversitet uddanner vi medarbejdere i naturvenlige driftsmetoder og øget viden om og forståelse for hvorfor arealplejen skal ændres.

Vi deler erfaringer, resultater og metoder på tværs af organisationer

Vidensdeling af erfaringer med biodiversitet i arealplejen kvalificerer og skaber sammenhæng mellem indsats der hjælper biodiversiteten. Med et fælles erfaringsgrundlag på tværs i Lyngby-Taarbæk sikrer vi, at erfaringer med biodiversitetsarbejdet ikke går tabt, men skaber læring og viden.

Vi udbreder fortællinger om biodiversitetsindsatser i vores arealpleje og inspirerer borgere og andre interessenter til egne tiltag

Vi understøtter den fælles biodiversitetsindsats ved at kommunikere hvad tiltagende betyder for biodiversiteten. Vi skaber synlige og konkrete tiltag, der kan bidrage til inspiration og læring om biodiversitet både på offentlige arealer og i private haver.

Skovtoften - større private fællesområder kan med få tilpasninger af driften, komme til at rumme større biodiversitet. G/F Skovtoften fik i forbindelse med Lyngby-Taarbæk Kommunes biodiversitetspulje til større lodsejere i 2022, udarbejdet et Inspirations- og plejekata log af eksterne rådgivere, hvor de kan hente ideer til forskellige former for drift og tiltag på netop deres arealer.

Hvad er biodiversitet?

Biodiversitet handler om livet her på jorden.

FN definerer biodiversitet som:

"Mangfoldigheden af levende organismer i alle miljøer, både på land og i vand, samt de økologiske samspil, som organismerne indgår i. Biodiversitet omfatter såvel variationen indenfor og mellem arterne som mangfoldigheden af økosystemer"

I en mose vil der for eksempel leve mange forskellige arter side om side. Her findes både bakterier, encellede alger og større organismer som svampe, planter, insekter, padder, fugle og pattedyr. Tilsammen kaldes det for et økosystem. Et økosystem kan også være en skov, en eng eller en sø. Alle disse steder lever de forskellige arter sammen og udnytter de forhold der findes i området.

Arter

En art er en gruppe af individer, der kan få formeringsdygtigt afkom med hinanden.

Økosystemer

Et økosystem beskriver et komplet miljø i naturen bestående af alle de levende organismer og de ikke levende elementer (fx jordtype og vandtilgængelighed).

Genetisk variation

Genetisk variation beskriver hvor forskellige individer inden for en art er fra hinanden. Den genetiske variation har betydning for artens evne til at tilpasse sig forandringer i levevilkår og dermed for at overleve for eksempel klimaændringer. Høj genetisk variation er betinget af kontakt mellem forskellige populationer af arten.

Trusler mod biodiversitet

Mange vilde arter er i hastig tilbagegang i hele verden og vi står lige nu i en global biodiversitetskriser, der også gælder i Danmark.

Den største trussel mod biodiversiteten er fragmentering af landskabet og tab af levesteder. Blandt de væsentligste årsager hertil i Lyngby-Taarbæk Kommune er:

- ☞ Urbanisering med byggeri og asfaltering
- ☞ Forurening af naturen med næringsstoffer og miljøfarlige stoffer som kobber, zink og PFAS
- ☞ Overgræsning af lysåbne arealer med husdyr
- ☞ Mangel på helårsgræsning i naturen med store græssere som vilde heste, kreaturer og hjorte
- ☞ Invasive arter som kæmpe bjørneklo og sildig gyldenris, som reducerer al naturlig plantevækst
- ☞ Uhensigtsmæssige menneskelige aktiviteter i naturområder, som forurener eller forstyrrer dyrelivet
- ☞ Barrierer i landskabet som motorveje, jernbaner og opdæmning af vandløb
- ☞ Klimaforandringer med større regnskyl og tørkeperioder

Kæmpe bjørneklo har en meget imponerende størrelse og er enormt dekorativ, men betegnes som en invasiv art da den meget hurtigt kan sprede sig og udkonkurrere hjemmehørende arter. Det er lovpligtigt at bekæmpe kæmpe bjørneklo i Danmark.

Trusler mod biodiversitet ødelægger økosystemer og krisen kan ses i tab af arter. 22% af alle danske pattedyr, 37 % af alle danske fugle og 35 % af alle danske sommerfugle er sårbare og i risiko for at forsvinde fra den danske natur¹.

Risikoen for arters uddøen registreres på nationale og internationale rødlistor. Den danske Rødliste er et vigtigt værktøj, når staten og kommunerne udpeger værdifulde levesteder. Både almindelige arter og arter, der er sjældne og i fare for at forsvinde eller allerede er uddøde i den danske natur er repræsenteret på Den danske Rødliste.

¹ Moeslund J. et al. 2019. Den danske Rødliste. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi. www.redlist.au.dk.

Levesteder for truede arter

Et levested er et område, hvor et dyr, en svamp, en plante eller en anden levende organisme lever.

Kravene til et levested er forskellige fra art til art, men det skal opfylde dens behov i alle livsfaser. Det vil sige, at den skal have adgang til at søge føde, hvile, formere sig og eventuelt overvinde.

En sommerfugl som nældens takvinge er afhængig af nælder - gerne brændenælde, hvor den kan lægge sine æg, og af planter med nektarproducerende blomster, som den voksne sommerfugl lever af.

En art som sortspætten skal have et levested i skov med gamle træer, hvor den kan lave redehuller, og hvor der lever herkules- eller skovmyrer som de lever af.

Biologiske kerneområder og spredningskorridorer

Inden for Lyngby-Taarbæk Kommune ligger store naturområder, som udgør vigtige levesteder for truede og sjældne arter. I en undersøgelse af fordelingen og kvaliteten af de danske naturområder kaldet Naturkapitalindeks, blev Lyngby-Taarbæk Kommune i 2020 rangeret øverst, som den kommune, der indeholdt mest naturareal med høj værdi som levested for truede og sårbare arter. For arealer generelt blev Lyngby-Taarbæk rangeret som nummer 4 blandt landets kommuner.

Områder i kommunen, som huser flest levesteder for truede og sårbare arter er overvejende koncentreret i større sammenhængende naturområder. I den gældende Kommuneplan 2021 er disse områder udpeget som biologiske kerneområder og her er der særligt fokus på at sikre de vilde arter og deres levesteder.

Oversigt over de områder der i den gældende Kommuneplan 2021 er udpeget som biologiske kerneområder samt eksisterende og potentielle spredningskorridorer.

Natura 2000-områder

Natura 2000-områderne er et netværk af beskyttede naturområder i EU. Områderne skal bevare og beskytte naturtyper og vilde dyre- og plantearter, som er sjældne, truede eller karakteristiske for EU-landene.

Når et område er udpeget, som Natura 2000-område indebærer det:

- ☞ at der i området skal sikres eller genoprettes en gunstig bevaringsstatus for de forskellige naturtyper og arter, som området er udpeget for.
- ☞ at området skal beskyttes mod nye aktiviteter, der kan skade naturen i områderne.
- ☞ at der skal gøres en aktiv indsats for at sikre eller genoprette naturen i området.

Store dele af de udpegede biologiske kerneområder og spredningskorridorer i Lyngby-Taarbæk Kommune er udpeget som Natura 2000-områder.

De biologiske kerneområder i Lyngby-Taarbæk Kommune er Furesøen, Frederiksdal skovdistrikt, Bagsværd sø, Lyngby sø, Lyngby Åmose og Jægersborg Dyrehave.

Mølleåen og den omkringliggende ådal er udpeget som spredningskorridor mellem de biologiske kerneområder i den vestlige og østlige del af kommunen. Områderne i Ermelundskilen og i Fæstningskanalen, Borrebakken og Troldehøj er udlagt som potentielle spredningskorridorer med potentiale for forbedring som levesteder.

Vigtige naturtyper i Lyngby-Taarbæk Kommune

Overdrev er lysåbne, urtedominerede vegetationer på tør jord, ofte på bakker og skrænter, der er under påvirkning af tilbagevendende forstyrrelser, typisk i form af græsning.

Mose findes naturligt på arealer, hvor grundvandet står højt og jorden derfor er vandmættet. Der findes en række forskellige typer af moser. De er kendetegnet og ofte navngivet på baggrund af plantevæksten og fugtighedsforholdene.

Fattigkær er en mosetype kendetegnet ved en meget høj fugtighed og ved at være næringsfattig. Plantesamfundet er derfor præget af arter, der netop kan leve under de næringsfattige forhold. Naturtypen er meget sårbar over for næringspåvirkninger.

Fersk eng omtales ofte blot som eng og findes på lavtliggende våde jorde, som ofte er i tilknytning til vandløb, søer eller moser. Engen er under vedvarende påvirkning af græsning, slåning eller oversvømmelser. Derved bliver vegetationen domineret af lave lyskrævende planter.

Søer og vandløb

Søer og vandhuller – Biodiversiteten i søer og vandhuller afhænger af søens størrelse og vandkvalitet. Jo større søerne er og jo renere vandet er, jo større biodiversitet.

Nogle mindre søer og vandhuller har permanente vandspejl, mens andre tørrer ud i løbet af sommeren. Flere padder og insekter trives bedst i mindre vandhuller, der tørrer ud, for når vandhullet tørlægges, begrænses antallet af fisk der spiser æg, larver og haletudser.

Vandløb – Biodiversiteten i vandløb afhænger af vandkvaliteten, forløb i landskabet og vandløbets fysiske variation i form af grus, sten, døde træer og grene og et varieret vandplantesamfund. Jo renere vand jo større biodiversitet og jo mere naturligt forløb i landskabet med mange fysiske variationer jo større biodiversitet.

Furesø

Lyngby-Taarbæk Kommune er sammen med Rudersdal og Furesø Kommuner ansvarlig for at de nationale mål for søen opfyldes.

Furesø er Danmarks dybeste sø med en dybde på 37,7 meter på det dybeste sted.

Den økologiske tilstand i Furesøen er ved seneste undersøgelse målt til moderat, hvilket bl.a. skyldes et højt fosforindhold. Vandkvaliteten har betydning for livet i vandet. Furesøen er præget af tidligere års udledning af næringsstoffer og er i dag primært belastet af fosfor, som er ophobet i søbunden. Forbedret rensning og reduktion i overløb med spildevand har forbedret vandkvaliteten over de seneste år, men der er stadig behov for en indsats mod tilførslen af næring for at nå god tilstand.

Alligevel rummer søen relativt stor diversitet af vandplanter, fisk og bunddyr for danske søer. En høj sigtbarhed i vandet har skabt gode vækstvilkår for vandplanter, som vokser ud til dybder på 8 meter, hvor skør kransnål og børstebledet vandaks er mest almindelige.

Søen har tidligere været domineret af fiskene brasen og skalle, som fordi de spiser dyreplankton har en negativ effekt på algeopblomstring og klarheden i vandet. Efter en opfiskning i 2000-2004 for at reducere disse to arter har aborre været den mest talrige fisk i Furesøen.

Bunddækket skifter mellem sand, grus, døde træer og mudder, og giver bunddyrene en rig variation af levesteder. Her lever bl.a. to arter af vårfluer, som stiller høje krav til iltforhold. Som noget særligt blev der i 2004 fundet individer af den særprægede ferskvandspungeje (*Mysis salemaai*), der har levet i søen siden den blev dannet efter sidste istid og ikke er fundet andre steder i Danmark.

Søen er Natura 2000 habitat- og fuglebeskyttelsesområde, og et vigtigt tilholds- og ynglested for fugle. I rørskovene langs søens bredder yngler bl.a. plettet rørvagtel, rørhøg og rørdrum. Under forårs- og efterårstrækket gæstes Furesøen af den sjældne fiskeørn, ligesom adskillige arter af andefugle, herunder troldænder og taffelænder opholder sig i området under træer.

Mølleåen

Mølleåen har sit udspring vest for Bastrup Sø i Allerød Kommune og løber i Lyngby-Taarbæk Kommune fra Furesø, gennem Lyngby Sø nordpå gennem Lyngby og Jægersborg Dyrehave til udløbet i Øresund.

Mølleåen er et stærkt reguleret vandløb, som visse steder har karakter af en kanal – et eksempel er stykket mellem Frederiksdal og Lyngby Sø. Mølleåens frie løb er ligeledes mange steder reguleret med opstemninger og møllebygværker, hvilke udgør barrierer for spredning for vandlevende dyr.

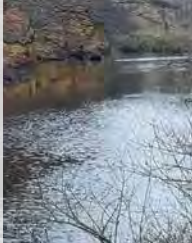
Vandløbene og deres umiddelbare omgivelser med rørskove, elle- og pilesumpe er vigtige levesteder for æg og larver af insekter som myg, fluer, vårfluer, døgnfluer og slørvinger. Insekterne er fødegrundlag for en lang række af de fugle, som yngler langs vandløbet, herunder arter som sivsanger, rørsanger og nattergal, der yngler i rørsumpe og krat langs vandløb og isfugl der yngler i vandløbets brinker. De sidste kilometer af Mølleåen løber gennem skoven ved Jægersborg Dyrehave og Jægersborg Hegn. I denne del lever den kritisk truede vandstær, som lever af insekter og fisk i klare vandløb med god strøm og stenet bund.

*Mølleåen varierer i bredde særligt omkring ind- og udløb til de søer den løber igennem. Fle-
re steder er de omkringliggende skovpartier vokset sammen med breddernes træbeklædte
moser.*

Ådalens natur

Ådale udgør vigtige sammenhængende netværk for både planter og dyr og forbinder store og små naturarealer. Ådale rummer generelt værdifulde levesteder i tørre såvel som våde miljøer. Her er variationen af forskellige naturtyper og alle overgangene mellem dem vigtige elementer for biodiversiteten, da det betyder en større variation i tilgængelige levesteder for alle organismer.

Mølleådal

Mølleåen flyder igennem en ådal i et kuperet landskab, der veksler mellem gamle skove og krat, skrænter, rørsumpe, moser og lysåbne enge. Den store variation af naturtyper er en af Mølleådalens store kvaliteter som levested.

Langs Mølleåens bredder findes relativt store vådområder med rørskov, ellesump og pilekrat. Her lever den truede sumpvindelsnegl og et rigt plante- og fugleliv knyttet til vandløbet og de våde naturtyper.

På de skovklædte skrænter vokser de relativt sjældne planter blå anemone, bjerg-perikon, druemunke, blåtoppet kohvede og skælrod, som vidner om, at der her har været skov længe. De gamle, krogede ege mellem Fuglevad og Brede er ligeledes levn fra de gamle skove. De er værter for insekter og svampe, som kun lever på gamle ege. Fx svampen oksetunge.

Lyngby Åmose

Lyngby Åmose ligger nord for Lyngby Sø som en del af Natura 2000-området Øvre Mølleådal, Furesø og Frederiksdal Skov og er vurderet som et af Sjællands vigtigste biologiske områder jf. Aarhus Universitets Biodiversitetskort 2021.

Størstedelen af Lyngby Åmose er sumpskov og skovbevokset tørvemose, som tidligere har været lysåbent. Tørvemosen er i løbet af de sidste 100 år vokset til med rød-el, birk og røn, og er i dag mestendels dækket med skov med undtagelse af tre fattigkær, der med jævnlig pleje holdes fri for opvækst af birk og skovfyr.

Fattigkærene er næringsfattige vådområder med et tykt underlag af tørvemosser og et særligt plantesamfund tilpasset de næringsfattige forhold. Her vokser tranebær, rundbladet soldug, revling, hedelyng, mosebølle og tue-kæruld, som i foråret dækker fattigkærene med hvide bomulds-lignende frøhaler. Plantelivet er vigtigt for insekter, som er specialister og afhængige af fattigkærets planter. Fx natsommerfuglen mose-harlekin, hvis larver overvintrer på Mosebølle.

Langs stierne og i sumpskoven findes mindre vandhuller og grøfter uden forbindelse med det

*Bro over Mølleåen
fra Syvstjerneskov
i efterårsfarver.*

næringsrige vand fra Lyngby sø. De er derfor klare og næringsfattige og rummer et alsidigt dyreliv, samt gode ynglemuligheder for padder.

Lyngby Åmose er voksested for en stor variation af svampe og mosser. Her vokser den truede svampeart tørve-skælhat, der kun er kendt fra ganske få lokaliteter i Danmark, da de primært vokser i tørvemoser med lang kontinuitet og en stabil vandbalance.

Malmmosen

Malmmosen ligger i den nordlige del af Natura 2000-området Øvre Mølleådal, Furesø og Frederiksdal Skov med en beliggenhed ud til Furesø på grænsen til Rudersdal Kommune. Ellesump dækker størstedelen af Malmmosen, som dog brydes af øer med bøgeskov og enkelte gamle egetræer. Rød-el danner af rødderne "elletrunter", som er forhøjninger af rodnet under træet. Det giver en variation af levesteder med våde lavninger og tørre forhøjninger af elletrunter. I ellesumpen er der grøfter og vandhuller og i den sydlige del ligger to små søer, som er levested for butsnudet og spidssnudet frø.

Malmmosen indeholder mange døde og døende træer, hvilket flagermus og hulrugende fugle i området lever godt af. Der er observeret både sortspætte, lille flagspætte, stor flagspætte og natugle blandt et i øvrigt rigt fugleliv.

De gamle skove

Skove var oprindeligt væsentligt mere udbredte i Danmark end i dag, og en meget stor andel af alle danske arter er derfor knyttet til denne naturtype. Områder med høj biodiversitet er ofte områder med gammel løvskov med lang kontinuitet og uden skovdrift. Her findes gamle træer med hulheder, som bruges af flagermus, ugle eller andre hulrugende fugle. Døde træer, der ligger i skovbunden eller står som ruiner, er levested for op mod en fjerdedel af skovens arter, særligt insekter og svampe, der lever af at nedbryde træets ved.

Frederiksdal Skov

Skovene ved Frederiksdal Slot er de største privatejede skove i Lyngby-Taarbæk Kommune. Landskabet er kuperet med stejle skråninger, bakker og lavninger. 85 % er bevokset med løvskov, mens det resterende er nåleskov. På skråningerne langs Furesø vokser gamle krogede bøgetræer med mosser og urterne skovmærke og sanikel i jordbunden. I Frederiksdal Storskov ligger Store Hulsø som en skovsø omkranset af urørt skov. Ved søen ses af og til fiskeørn og isfugl.

De gamle træer giver gode muligheder for fugle, der yngler i hulheder og huller i træer som sortspætten, der har fyrreskovene i Frederiksdal Storskov som en vigtig ynglelokalitet. Her lever desuden bestande af grævling, ræv og rådyr.

Skovene ved Frederiksdal Gods drives naturnært efter principper om selvforyngelse i stedet for plantning af nye træer og bevaring af levesteder. Blandt andet efterlades mange gamle og døde træer som levested for insekter, svampe og fugle for at sikre biodiversiteten knyttet til gamle skove.

Tordals Mose

Tordals Mose ligger som en del af et gammelt tunneldalslandskab i en fredet landskabskile mellem Ermelunden og Lyngby Sø. På nordsiden af dalen, som rummer Tordals Mose, er en stejl skovbevokset skrænt med gamle ege- og bøgetræer. For foden af skrænten er der om foråret et blomsterflor af hvid anemone, gul anemone, hulrodet lærkespore, vorterod, bingelurt og almindelig guldstjerne, som er karakteristiske arter for gammel løvskov.

I dalen er en genetableret sø, som omgives af bevoksninger af hvidtjørn og hyld på lysåbne arealer.

Området indeholder en stor biologisk mangfoldighed med stor variation af plantearter og padder som lille vandsalamander og grøn frø yngler i områdets vandhuller og fugtige lavninger. I Tordals mose er der desuden observeret knap 20 arter af dagsommerfugle.

Skovene i Jægersborg Dyrehave

Jægersborg Dyrehave har i mere end 350 år været dyrehave med hjorte og skovdækkede arealer, hvor træproduktion de sidste knap 200 år har været underordnet dyrehavedriften.

Skovene består primært af hjemmehørende løvtræer i alle stadier fra unge til gamle veteraner af stående og liggende døde træer. Vinterfodring af hjortene opretholder et højt græsningstryk, hvor dyrenes bid på nye træer holder underskoven nede. Det stærke fokus på jagt og landskabsæstetik har haft en positiv virkning på biodiversiteten, idet der er skabt en lysåben græsningsskov med mange lysåbne sletter, gamle træer og ekstensivt drevne skovpartier med gode levesteder for sjældne og truede arter.

Overgangszonerne og de mange indre skovbryn med solbeskinnede stammer af bøg og eg, både i levende og død tilstand er vigtige levesteder for svampe, insekter, laver, flagermus og hulrugende fugle. Der er fundet over 300 forskellige arter af svampe, og Dyrehaven er derved det sted i Danmark, hvor der er registreret den største variation af svampearter. Det er desuden en vigtig lokalitet for skovfugle og hulrugende fugle, herunder natugle, lille flagspætte og sortspætte.

Genudsætning af eghjort

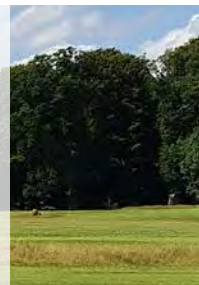
I 2013 blev den lokalt uddøde bille, eghjorten genudsat i Dyrehaven. Eghjorten har tidligere levet flere steder i Danmark, men er med nedgangen i gamle lysåbne løvskove forsvundet fra den danske natur.

Bøgeskov på skrånende terræn på Runde Bakke. Den mørke skov giver ikke lys til mange urter på skovbunden, men til gengæld er de store gamle træer levesteder for en lang række insekter, svampe, fugle og flagermus, hvis de får lov til at blive rigtig gamle (såkaldte veterantræer)

Overdrevslandskabet

Overdrevslandskabet er lysåbent og ofte beliggende på skråninger og bakker hvor jorden er tør. Historisk set var overdrevene de jorder, der var sværest at dyrke og derfor i stedet blev brugt til græsning. På overdrevene vokser urter og græsser knyttet til tørre jordforhold og med spredte træer og buske. De afgræssede overdrev kan have en særdeles artsrig blomstervegetation og er typisk levested for varmeelskende insekter som sommerfugle og græshopper.

Overdrevene i Jægersborg Dyrehave

I Jægersborg Dyrehave holder de græssende hjorte store åbne vidder fri for opvækst af træer. På de tørre dele er artsrige overdrev, mens der i lavninger i landskabet er søer og tidvis våde enge.

Overdrevssvampene i Dyrehaven omfatter en række sjældne arter, der kun er fundet få steder i Danmark, og flere er sågar sjældne i Europa. Overdrevssvampene er pletvis udbredte og det antages at de bedste arealer falder sammen med, hvor bønderne havde kvæg på græs inden overgangen til dyrehave. Foruden gammel jordbund kræver overdrevssvampene lav vegetationshøjde for bedre sporespredning.

Dyrehaven er også en værdifuld botanisk lokalitet. På overdrevene er fundet sjældne planter som almindelig månerude samt en række planter typiske for overdrev som hjertegræs, vild hør, lav tidsel og hundeviøl.

På de åbne områder findes veludviklede tuer af gul engmyre, som lever af nektar fra rodlus.

Engmyrer findes gerne på afgræssede arealer, hvor vegetationen ikke vokser over tuerne. Tuerne opbygges langsomt, og derfor har myrerne brug for stabilitet og kontinuitet for at danne veludviklede tuer.

Overdrevslandskabet i Jægersborg Dyrehave med spredte krogede tjørn på Tjørnesletten.

Borrebakken

Borrebakken ligger nord for Lyngby Parkkirkegård som en del af et fredet område tæt ved Mølleådalene. Området er en bynær park, som siden anlæggelsen af Lyngby Parkkirkegård i 1950'erne har udviklet sig naturnært. I et kuperede terræn danner levende hegn, træbevoksninger og store gamle enkeltstående egetræer rammen om et lysåbent overdrevslandskab.

I den midterste nordlige del findes en næringsfattig sandet skråning med en særligt varieret og rig overdrevsvegetation med arter som blåmunke, håret høgeurt og mark-fryttele. Her findes også den sjældne plante kassubisk vikke der hører til i ærteblomstfamilien. Den næringsfattige jord giver grobund for overdrevssvampe som de farverige vokshatte, og man kan finde den meget orangerøde kegle-vokshat og den relativt sjældne latrin-vokshat. Vokshattene er følsomme overfor næringsindholdet i jorden, og forsvinder hvis jorden tilføres næring, i form af for eksempel kunstgødning, muldjord eller hundelorte.

I de øvrige dele af overdrevet er jorden blevet mere næringsberiget og her er overdrevsvegetationen i konkurrence med grove græsser og urter som stor nælde og agertidsel.

Overdrevene er levested for et rigt insektliv. Af sommerfugle lever her bl.a. lille ildfugl samt de dagaktive natsommerfugle sekspletet køllesværmer og metalvinge. Her findes også gul engmyre og vilde bier, som bygger deres reder i jorden.

Borrebakken plejes med slåning med et til to års mellemrum og fjernelse af invasive arter og træopvækst. I et område af parkkirkegården syd for Borrebakken påbegyndtes i 2022 afbrænding af græsarealet som en skånsom metode til fjernelse af dødt plantemateriale der sikrer mere lys til jordbunden. Plejemetoden er mere skånsom over for gul engmyres tuer, der ofte bliver ødelagt ved maskinel slåning. Lyngby-Taarbæk Kommune overvåger virkningen af afbrændingen og planlægger at udbrede metoden til andre græsområder i kommunen.

Afbrænding af vissent græs (førne) på Borrebakken marts 2022.

Havets og kystens natur

Øresund

Lyngby-Taarbæk Kommune har 3,5 km kystlinje mod Øresund strækkende sig fra Mølleåens udløb ved Strandmøllen i nord til Bellevue i syd. Hele kommunens kyststrækning er præget af kystsikringsbygværker med stensætninger og mure. Det gælder både strækningen ved Taarbæk og Rundforbi ud for Dyrehaven.

På stensætninger, som ligger i bølgezone findes bestande af fastsiddende alger som blæretang og gaffeltang ligesom blåmuslinger, rurer og strandsnegle findes på stensætningerne.

Øresund udgør et artsrigt havområde, hvor indsatser med bedre rensning af spildevand, forbud mod sandsugning og begrænsninger på fiskeriet har medvirket til en forbedring af biodiversiteten. Der findes således relativt store muslingebanker og ålegræsenge ud for Lyngby-Taarbæk Kommunes kyst.

Udviklingen af Øresund og understøttende foranstaltninger for biodiversiteten påhviler imidlertid ikke kommunen, men er et statsligt anliggende.

Kysten ud mod Øresund ved Taarbæk.

Sorgenfri Kirkegård - kirkegårde kan rumme store naturværdier, der er ofte en lang kontinuitet og langsigtede planer for driften, der tilmed ofte foretages uden gødskning. Kirkegårdenes store og gamle træer er gerne levested for flagermus og de mange blomstrende urter tiltrækker nektarsøgende insekter som dagsommerfugle og vilde bier.

Små grønne åndehuller i Lyngby-Taarbæk

Ud over de biologiske kerneområder og spredningskorridorer findes levesteder af mindre areal i de bebyggede områder.

Den bynære natur er ofte meget kultiveret og påvirket af den omkringliggende by. Fordi bynær natur som parker, haver og kirkegårde ligger tæt på den enkelte borgers bopæl, er det ofte her børn får deres første naturoplevelse og voksne deres daglige møde med dyre- og plantelivet.

Byens større parker har en varieret vegetation med en blanding af naturligt forekommende planter, eksotiske haveplanter og flere gamle træer. Disse arealer er også levesteder og fødegrundlag for fugle, flagermus, sommerfugle og andre insekter.

De helt små bynære arealer som haver og vejrabatter fungerer som trædesten for nogle arter mellem byens grønne områder og tilsammen er dette netværk af urbane grønne områder med til at skabe mindre spredningskorridorer mellem de større naturområder i kommunen.

Spredt rundt på sletterne i Jægersborg Dyrehave står disse gamle, store og krogede ege træer. Egetræer er levested for op mod 1000 forskellige arter i løbet af træets levetid - fra det spirer til det er endeligt naturligt nedbrudt, måske 800 år senere.

Handlinger for øget biodiversitet

Med udgangspunkt i Bæredygtighedsstrategi 2020-2050, Charter for Biodiversitet i Arealplejen og de eksisterende kerneområder for biodiversitet i kommunen er 5 indsatsområder udvalgt.

Indsatsområderne er:

1. Indsatsområde: Beskyttelse af biologiske kerneområder og spredningskorridorer
2. Indsatsområde: Naturvenlig pleje
3. Indsatsområde: Øget biodiversitet hos borgerne
4. Indsatsområde: Plads til biodiversitet i planer og politikker
5. Indsatsområde: Partnerskaber for biodiversitet

Nedenfor beskrives indsatser under hvert af de fem indsatsområder.

1

Indsatsområde: Beskyttelse af biologiske kerneområder og spredningskorridorer

Beskyttelse af Lyngby-Taarbæk Kommunes eksisterende og værdifulde naturområder inden for Natura 2000 eller gældende fredninger.

1.a Pleje af levesteder i Natura 2000-habitatområder

Lyngby-Taarbæk Kommunes Natura 2000-områder plejes grundlæggende for at beskytte udpegede naturtyper og arter, for der igennem at bidrage til beskyttelse af biodiversiteten i EU.

Natura 2000 er betegnelsen for et netværk af beskyttede naturområder i EU, som er udpeget med henblik på at beskytte en række truede, sårbare eller karakteristiske dyr, fugle, planter og naturtyper. Lyngby-Taarbæk Kommune er ansvarlig for at pleje naturområdet Lyngby Åmose efter Natura 2000-handleplaner. Natura 2000-handleplanerne beskriver plejeindsatser, som skal beskytte de naturtyper og arter, der står på udpegningsgrundlaget for det enkelte Natura 2000-område.

I Lyngby-Taarbæk Kommune er Furesø, Frederiksdal Storskov, Lyngby Åmose, Nedre Mølleådal fra Ørholm til udløbet, og Jægersborg Dyrehave udpeget som Natura 2000-områder. Lyngby-Taarbæk Kommune deltager i udarbejdelsen af de nye Natura 2000-handleplaner, som vil blive sendt i høring primo 2024.

1.b Hensyn til biodiversitet i plejeplaner for de fredede områder

Ved næste revision af fredningsplejeplanerne i Lyngby-Taarbæk Kommune vil biodiversitet få en større rolle. For kommunens fredede områder udarbejdes plejeplaner, som sikrer og udvikler de naturmæssige, landskabelige, kulturhistoriske og rekreative værdier.

I Lyngby-Taarbæk Kommune udarbejdes der fredningsplejeplaner for:

- ☞ Fredning af Mølleådalen fra Lyngby Sø til Øresund
- ☞ Fredning af Borrebakken, Brede Bakke, og Troldehøj
- ☞ Fredning af Bagsværd Sø og Lyngby Sø med omgivelser
- ☞ Fredning af den grønne landskabskile mellem Ermelundskilen og Lyngby Sø

Døde træer hvor kronen er fjernet, kan sagtens blive stående til naturligt henfald og nedbrydning, og fungere som et vigtigt levested uden at være til fare for besøgende. Her et godt eksempel fra Lyngby Åmose.

1.c Livet i og omkring Mølleåen beskyttes

Lyngby-Taarbæk Kommune plejer vegetationen langs Mølleåens bredder skånsomt og med hensyntagen til Mølleåen som levested og spredningskorridor for dyr og planter under og over vandoverfladen.

I videst muligt omfang efterlades væltede træer og knækkede grene på åbrinken for at sikre opholds- og skjulesteder for padder og fisk, udkigsposter over vandet til fugle og levesteder til svampe og insekter, der lever af det døde ved.

Tagrør og anden bredvegetation beskæres skånsomt med fokus på, at åens form fremstår som et naturligt vandløb, der snor sig gennem landskabet. Det snoede forløb giver skjul for fiskeyngel og skaber småbiotoper langs åen.

1.d Overvågning af kemisk og økologisk tilstand i Lyngby Sø

Lyngby-Taarbæk Kommune følger udviklingen i den økologiske og kemiske tilstand i Lyngby Sø. Den systematiske overvågning skifter mellem undersøgelser af søens dyre- og planteliv og kemiske tilstand. De løbende målinger skal dokumentere effekten på vandmiljøet ved indsatser for mindskning af overløb. De skal derudover danne grundlag for indsatser for forbedring af forholdene for livet i Lyngby Sø.

Indsatsområde: Naturvenlig pleje

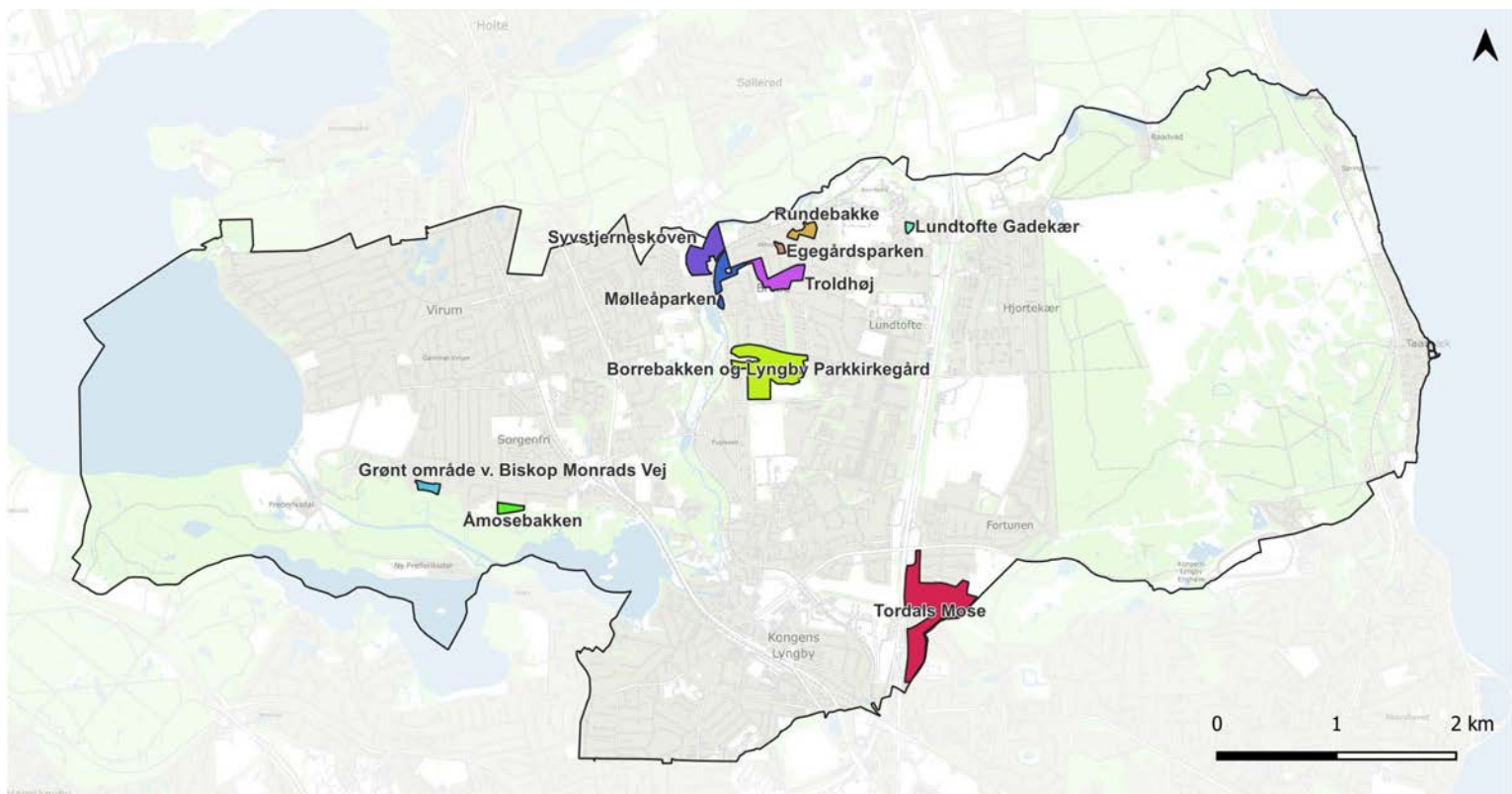

Pleje og drift af kommunale arealer, med fokus på metoder der fremmer og øger biodiversiteten.

2.a Her udvikles naturen i byen

Lyngby-Taarbæk Kommune udarbejder kvalitetsbeskrivelser for alle grønne arealer, som kommunen driver. Kvalitetsbeskrivelserne omfatter bl.a. driftsmetode og hyppighed eller ønsket udtryk, og de tager nøje højde for det pågældende areal og de muligheder der er for at løfte biodiversiteten ved valg af rette drift. I et naturområde vil det typisk være en beskrivelse af hvilken slåningsmetode der skal anvendes, samt tidspunkt og hyppighed af slåningen.

Kvalitetsbeskrivelserne er en del af et større projekt, hvor alle grønne arealer som passes og driftes af kommunen registreres og beskrives.

Lyngby-Taarbæk Kommune har sammen med biodiversitetsrådgivere undersøgt mulighederne for at øge biodiversiteten i 10 udvalgte kommunalt driftede områder.

2.b Vildt liv i byens grønne åndehuller

Parker, vejrabatter og grønne åndehuller forvildes med naturvenlig drift. Kommunalbestyrelsen har bevilliget 2,1 mio. kr. til øget biodiversitet på kommunale arealer fra 2021 til 2024. En række tiltag er allerede igangsat. Driftsmedarbejderne var i 2021 på kursus i biodiversitetsvenlig pleje, og der er indkøbt nyt maskinel til de nye plejemetoder. Effekten af den naturvenlige drift følges og justeres løbende.

Det gør vi:

Skånsom græsslåning for blomstrende urter – i græsslåningen tages der højde for fremme af insekter og blomstrende urter. I blomstringssæsonen slås græsset i mosaikker, så blomstrende urter undgås slået.

Naturgræs med græsslåning færre gange og fjernelse af afklip – Mindre arealer udlægges til naturgræs, som slås 2-3 gange årligt. Efter slåning fjernes det afklippede græs for at fjerne næringsstoffer og sikre lys til de blomstrende urter.

Afbrænding af lysåbne naturarealer – visent græs fjernes gennem forårsafbrænding, så der kommer lys til jordbunden og der skabes bedre muligheder for fremspiring af blomstrende urter.

Udsåning af urter i vejrabatter – græstørven fjernes, og der udsås frøblandinger med vilde blomstrende urter. Udsåning sker med frø, som høstes i nærområdet, for at de vilde arters genetik bevares.

Udlægning af dødt ved (træmasse) til insekter og svampe – stammer og grene fra nødvendige træbeskæringer efterlades til naturligt henfald, hvor det er muligt. Grene og kviste efterlades i bunker eller som kvashegn, hvor insekter og smådyr kan finde skjul og læ.

Veteranisering af træer – gennem bevidst påførte skader skabes levesteder med dødt og døende ved (træmasse) i levende træer. Dermed fremskyndes træets naturlige aldring, og det giver mulighed for, at svampe og insekter kan indtage træet.

Insekthoteller – bunker af sten og grene i forskellige størrelser og grus og sand samles for at skabe rede- og overvintringsmuligheder for insekter.

Eksotiske planter erstattes af arter knyttet til den danske natur – Ved ny vegetation udsås og plantes hjemmehørende arter af planter, som har eksisteret i den danske natur i århundreder. Eksotiske arter, som i nyere tid er tilført af mennesker erstattes af de hjemmehørende arter, hvor andre hensyn ikke vægtes højere.

2.c Biodiversitetshensyn vurderes ved forpagtning af kommunale arealer

Lyngby-Taarbæk Kommune bortforpagter større grønne arealer med potentiale for øget biodiversitet. Ved planlægning af ny anvendelse af forpagtede arealer tages der højde for effekt på områdets funktion som levested og spredningskorridor.

2.d Opgørelse af areal med omlægning til naturvenlig drift

Bæredygtighedsstrategi 2020-2050 sætter et mål om gradvist at øge andelen af det samlede areal, der driftes naturvenligt, til i alt 180 ha i 2050. Lyngby-Taarbæk Kommune udarbejder kvalitetsbeskrivelser for naturvenlig drift og opgør det samlede areal, hvor driften er ændret til naturvenlig.

Når et område driftes naturvenligt, plejes det med udgangspunkt i eksisterende jordforhold, vegetation og funktion som levested for dyr, planter og svampe.

Græsning af naturarealer er vigtig for at sikre variation i landskabet. I stor skala sikrer det eksempelvis lysåbne områder, lyse skovbryn og friholdelse af vandflader i vandhuller. I mindre skala sikrer det blandt andet områder med bar jord, der fungerer som spirebede, tuet og ujævn jordbund og ikke mindst tilstedeværelsen af dyrelort fra forskellige dyr. Lort nedbrydes af biller, fluer, svampe og insekter, hvoraf mange af arterne er højt specialiserede og ikke kan leve af andet. Her - græssende heste i Tordals Mose.

3

Indsatsområde: Øget biodiversitet hos borgerne

Indsatser med fokus på formidling af natur og biodiversitet til kommunens borgere - store som små.

3.a Skilte og inspiration til borgere

Lyngby-Taarbæk Kommune opsætter skilte ved biodiversitetstiltag med piktogrammer og QR-koder, der henviser til information om naturvenlig drift på kommunale arealer.

3.b Undervisning og information om biodiversitet

Lyngby-Taarbæk Kommune er med i samarbejdet omkring Naturskolen i Raadvad. Naturskolen underviser kommunens folkeskoleklasser i biodiversitet på land og i vand, samspillet mellem liv og levevilkår og trusler mod biodiversiteten. Kommunen vil fortsat deltage i samarbejdet og finansiere Naturskolens undervisning af kommunens folkeskoler.

På kommunens hjemmeside og sociale medier vil Lyngby-Taarbæk Kommune inspirere virksomheder og borgere til øget biodiversitet gennem vejledning i konkrete tiltag og plantevalg.

I det omfang der bliver afsat ekstra ressourcer til formidling, vil arrangementer som bioblitz og indsatser rettet mod frivillige, grundejerforeninger, skoleklasser og gymnasier blive iværksat.

3.c Naturforum

Lyngby-Taarbæk Kommune afholder årligt Naturforum, hvor borgere og interesseorganisationer inviteres til et møde med oplæg om natur og biodiversitet. De kommende 4 år målrettes dette forum mod biodiversitet og borgernes muligheder for at deltage i naturplejen og indrette haver som levested for det vilde dyre-, svampe- og planteliv. Til Naturforum vil natureksperter og nysgerrige borgere kunne mødes om vidensdeling og et lokalt naturfællesskab.

3.d Vi fortæller om livet i Øresund

Til Blå Flag arrangementer på Taarbæk Havn formidles om livet i havet med fokus på fiskebørnehaverne etableret i 2022 og om hvordan brugere af havnen kan værne om miljøet og den omkringliggende natur. Lyngby-Taarbæk Kommune deltager i Øresundsvand-samarbejdet og bidrager i dette netværk til formidling og beskyttelse af Øresunds biodiversitet.

4 Indsatsområde: Plads til biodiversitet i planer og politikker

Biodiversitet tages i betragtning i kommunale planer, anlægsprojekter og politikker.

4.a Planlægningsværktøjer

Lyngby-Taarbæk Kommune undersøger planlægningsværktøjer der skaber øget fokus på beplantning og vild natur i byområder. "Biofaktor" og "Vildhedsskala" undersøges i forbindelse med programmet Udviklingsplan for Kongens Lyngby, og anlægsprogram for Kanalparken og for Klampenborgvej. Værktøjerne evalueres efterfølgende med henblik på fremtidig brug i kommune- og lokalplanlægning og ved udarbejdelse af anlægsplaner.

Biofaktor. Biofaktor er en metode til at udregne hvor meget beplantning, der er i et område. Beregningen er baseret på typer af arealer - eksempelvis asfalt, græsplæne, tagbelægning, træer og buske. Området tildeles en score mellem 0,0 - 2,0. En skovbevoksning har en score på 2,0, naturgræs har en score på 0,4 og asfalt er nede på 0,0.

Vildhedsskala. Vildhedsskala er et dialogværktøj med skala for vildheden af et areal. I den ene ende af skalaen er trimmede og ensartede arealer, mens et vildt og forskelligartet landskab med variation i beplantning, terræn og hydrologi vil være at finde i den anden ende af skalaen.

4.b Øget beskyttelse af biodiversitet i byplanlægningen

I forbindelse med planstrategi og efterfølgende revision af kommuneplan vil det blive undersøgt og vurderet, hvordan biodiversitet kan indarbejdes yderligere i den fysiske planlægning. Fx ved sikring af grønne arealer og bynatur.

Kommuneplanen sætter rammer og retningslinjer for lokalplaner, som fastsætter rammer for den fysiske udvikling af byen, herunder anvendelsesmuligheder, bebyggelsesprocent, antal etager og indretning af opholdsarealer.

4.c Ny træpolitik

Lyngby-Taarbæk Kommune udarbejder en ny træpolitik, som sætter retningen for forvaltning af træer i kommunens byområder. Biodiversitet indarbejdes som et ud af flere aspekter i den nye træpolitik.

Gamle træer er fulde af liv og har en langt højere værdi som levested end yngre artsfælder. Kapning af grene og trækroner kan være et alternativ til fældning af gamle træer, hvor der ikke er sikkerhedsmæssige risici eller andre hensyn, der vægtes højere.

Træer, som naturligt har bredt sig til den danske natur og tilpasset sig lokale klima- og jordforhold kaldes hjemmehørende arter i Danmark. De hjemmehørende træarter såsom eg, bøg, lind og birk er levested for flere danske svampe, planter, insekter og pattedyr end eksotiske træer, såsom platan og robinie. Ved nyplantninger vil der derfor være fokus på at fremme brug af hjemmehørende danske træarter, hvor der ikke er kulturhistoriske eller andre hensyn, der vægtes højere.

Klopstocks Eg - Lyngby Åmose nedenfor Åmosebakken

4.d Spildevandsplan med målsætning om mindst mulig belastning af vandområder og grundvand

Ved klimatilpasning af spildevandssystemet vil Lyngby-Taarbæk Kommune i samarbejde med Lyngby-Taarbæk Forsyning reducere udledningen af opblandet regn- og spildevand fra fælleskloakken – overløb – til søer og åer. Vand fra overløb indeholder næringsstoffer og miljøfremmende stoffer, der skader dyre- og plantelivet under vandet.

Målsætningen i Lyngby-Taarbæk Kommunes Bæredygtighedsstrategi 2030-2050 er, at mængden af overløb skal nedsættes med 90 % i 2050

Den væsentligste forbedring sker ved at fremme løsninger med Lokal Afledning af Regnvand, så der lokalt sker nedsivning, forsinkelse og rensning af regnvand omkring de enkelte bebyggelser og vejanlæg. Derudover etableres separate systemer for afledning af regnvand parallelt med spildevandssystemet. Ved nye udledningstilladelser, herunder tilladelser til regnvandsudledninger stilles krav til rensning af vandet, så udledningen ikke hindrer opfyldelse af målsætningen for vandområdet.

4.e Klimatilpasning med plads til biodiversitet

Lyngby-Taarbæk Kommune vil i overensstemmelse med spildvandsplanen arbejde for, at regnvand i fremtiden indarbejdes som en ressource i byens rum ved anvendelse af grønne og blå løsninger med vand på terræn, hvor det kan lade sig gøre. Regnvandshåndtering med åbent vand på terræn kan være levested for arter, som lever ved og i søer og vådområder.

Regnvandsbassinerne, der udvikles som led i klimatilpasningen kan fx være leve- og ynglesteder for padder. Lyngby-Taarbæk Kommune samarbejder med Lyngby-Taarbæk Forsyning om biodiversitetsvenlige løsninger ved regnvandshåndtering.

5

Indsatsområde: Partnerskaber for biodiversitet

Indsatser hvor Lyngby-Taarbæk Kommune samarbejder, deltager eller faciliterer netværk og fællesskaber med grupper, virksomheder og organisationer.

5.a Charter for Biodiversitet i Arealplejen

Lyngby-Taarbæk Kommune deltager i og faciliterer opstart af et privat-offentligt netværk under Charter for Biodiversitet i Arealplejen. Chartersamarbejdet er opstartet under §17, stk. 4-udvalget om Bæredygtighed, som består af kommune og private virksomheder samt organisationer og foreninger i Lyngby-Taarbæk Kommune.

5.b Naturområder plejes i samarbejde med lokale organisationer

Naturpleje udføres i tæt samarbejde med lokale organisationer herunder Danmarks Naturfredningsforening og græsningslaug.

Samarbejderne har bl.a. omfattet bekæmpelse af invasive arter og opvækst af træer og buske i fattigkærene i Lyngby Åmose, på Borrebakken, i Tordals Mose og ved Ålebækken langs Mølleåen. Samarbejderne har også omfattet græsning med får i den grønne kile vest for Tordals Mose og med kvæg ved Brede.

Danmarks Naturfredningsforening har de sidste mange år gjort et stort og værdifuldt arbejde og har viden og erfaring med effektiv bekæmpelse af invasive arter som kæmpebjørneklo, sildig gyldenris og mink.

Lyngby-Taarbæk Kommune vil fortsat samarbejde med lokale organisationer om indsatser i kommunen for at sikre fremtidig kontinuitet i naturplejen.

5.c Understøttelse af grønne borgerfællesskaber mv.

I Lyngby-Taarbæk Kommune er der flere aktive fællesskaber og foreninger, som lægger kræfter i projekter, som har en afgørende betydning for biodiversiteten. Kommunen arbejder for at bringe aktive borgere i grønne fællesskaber sammen og facilitere kontakten mellem aktører.

Lyngby Sø og Lyngby Åmose med de tre fattigkær og Frederiksdal skovdistrikt og Bagsværd Sø i baggrunden

Planperiode og opfølgning på indsatser

Vildere Lyngby Taarbæk 2030 løber i en 8-årig periode frem til 2030. Handleplanen vil årligt blive fulgt op af en statusopgørelse samt redegørelse for det kommende års prioriterede indsatser.

På arealer, hvor nye plejetiltag indføres, følges og justeres indsatsen løbende med baggrund i nyeste viden om naturpleje. På fredede naturområder foretages en baseline monitoring, inden nye plejemetoder tages i brug.

Tidsplan

Tiltag	2023-2025	2026-2030
1. Beskyttelse af biologiske kerneområder og spredningskorridorer		
1.a. Pleje af levesteder i Natura 2000-habitatområder	Lyngby-Taarbæk Kommune deltager i udarbejdelsen af nye Natura-2000 handleplaner.	Pleje af Lyngby-Åmose efter Natura 2000-handleplan.
1.b. Hensyn til biodiversitet i plejeplaner for de fredede områder	Lyngby-Taarbæk Kommune udarbejder plejeplaner for de fredede områder: <ul style="list-style-type: none"> ☉ Mølleådal fra Lyngby Sø til Øresund. ☉ Borrebakken, Brede Bakke, og Troldehøj. ☉ Bagsværd Sø og Lyngby Sø med omgivelser. 	Lyngby-Taarbæk Kommune udarbejder plejeplaner for det fredede område: <ul style="list-style-type: none"> ☉ Den grønne landskabskile mellem Ermelunden og Lyngby Sø Pleje af de fredede områder efter plejeplanerne.
1.c. Livet i og omkring Mølleåen beskyttes	Vedligehold af Mølleåens bredvegetation udføres skånsomt og med udgangspunkt i beskyttelse af åen som levested.	
1.d. Overvågning af kemisk og økologisk tilstand i Lyngby Sø	Måling af dyre- og plantelivet i Lyngby Sø i 2023 og kemisk tilstand i 2024.	Systematisk måling i Lyngby Sø af skiftevis kemisk tilstand og dyre- og plantelivet.
2. Naturvenlig pleje		
2.a. Her udvikles naturen i byen	Kvalitetsbeskrivelser udarbejdes for grønne kommunale arealer.	Grønne arealer driftes efter kvalitetsbeskrivelser med biodiversitetshensyn.
2.b. Vildt liv i byens grønne åndehuller	Omlægning af drift til naturvenlig med midler fra bevilling til øget biodiversitet på 2,1 mio. kr.	Drift af grønne kommunale arealer udføres naturvenligt, hvor det er muligt.
2.c. Biodiversitetshensyn vurderes ved forpagtning af kommunale arealer	Ved planlægning af ny anvendelse af forpagtede kommunale grønne arealer tages der højde for effekt på områdets funktion som levested og spredningskorridor.	
2.d. Opgørelse af areal med omlægning til naturvenlig drift	Digitalisering af drift af kommunale arealer, som ikke er fredede eller beskyttet natur. Opgørelse af samlet areal, der driftes naturvenligt.	Årlig opgørelse af samlet areal, som driftes naturvenligt.

Tiltag**2023-2025****2026-2030****3. Øget biodiversitet hos borgerne**

3.a. Skilte og inspiration til borgere	Fremstilling og opsætning af skilte ved biodiversitetstiltag.	Løbende opdatering og opsætning af skilte på områder med biodiversitetstiltag.
3.b. Undervisning og information om biodiversitet	Lyngby-Taarbæk Kommune bidrager til Naturskolen, som underviser kommunens folkeskoleklasser i biodiversitet. Kommunen giver inspiration på sociale medier og hjemmeside til naturvenlig pleje af haver og grønne arealer.	Hvis der afsættes yderligere ressourcer, afholdes arrangementer og indsatser rettet mod frivillige, grundejerforeninger, skoleklasser og/eller gymnasier
3.c. Naturforum	Lyngby-Taarbæk Kommune inviterer årligt borgere og foreninger til naturforum med biodiversitet som omdrejningspunkt.	
3.d Vi fortæller om livet i Øresund	Plakat om fiskebørnehaverne i Taarbæk Havn opsættes. Til Blå Flag arrangementer formidles om biodiversitet i havet og hvordan den kan beskyttes. Deltagelse i Øresundssamarbejdet.	Formidling om biodiversitet til Blå Flag arrangementer. Fortsat deltagelse i Øresundssamarbejdet.

Tiltag**2023-2025****2026-2030****4. Plads til biodiversitet i planer og politikker**

4.a. Planlægningsværktøjer	I udviklingsplan for Kongens Lyngby testes biofaktor og dialogværktøjet vildhedsskala.	Testværktøjer evalueres med henblik på evt. fremtidig brug i kommunens byplanlægning
4.b. Øget beskyttelse af biodiversitet i byplanlægningen	Ved udarbejdelse af næste planstrategi og revision af kommuneplanen undersøges og vurderes, hvordan biodiversitet kan indarbejdes yderligere i den fysiske planlægning.	Der vil efter en vedtaget Kommuneplan 2025 løbende ske implementering i lokalplanarbejdet m.v. afhængig af de muligheder, der er indarbejdet i kommuneplanen.
4.c. Ny træpolitik	Biodiversitet indarbejdes som et ud af flere aspekter i den nye træpolitik.	Implementering af træpolitik.
4.d. Spildevandsplan med målsætning om mindst mulig belastning af vandområder og grundvand	Udarbejdelse af ny spildevandsplan.	Vedtagelse og implementering af ny spildevandsplan.
4.e. Klimatilpasning med plads til biodiversitet	Prioritering af overfladeløsninger og etablering af LAR-anlæg med design som tilgodeser arter tilknyttet søer og vådområder. Samarbejde med Lyngby-Taarbæk Forsyning om biodiversitetsvenlige løsninger ved regnvandshåndtering.	

5. Partnerskaber for biodiversitet

5.a. Charter for Biodiversitet i Arealplejen	Lyngby-Taarbæk Kommune deltager i og faciliterer opstart af partnerskab under Charter for Biodiversitet i Arealplejen.	Eventuelt et inspirationsnetværk uden facilitering, hvis der er opbygget stærke relationer.
5.b. Naturområder plejes i samarbejde med lokale organisationer	Lyngby-Taarbæk Kommune fortsætter samarbejdet med lokale organisationer om indsatser i kommunen for at sikre fremtidig kontinuitet i naturplejen.	
5.c. Understøttelse af grønne borgerfællesskaber mv.	Lyngby-Taarbæk Kommune arbejder for at bringe aktive borgere i grønne fællesskaber sammen og facilitere kontakten mellem aktører.	

Dyr, planter og svampe, som vidner om gode levesteder

Nogle arter siger mere om forholdene i et naturområde end andre. Tilstedeværelse af én eller flere af følgende arter indikerer gode levesteder for en mangfoldighed af forskellige arter. Når der arbejdes med at skabe gode levesteder for arter som de neden forstående, kommer det også en lang række andre dyr og planter til gode.

Spætter

Spætter er specialiserede klatrefugle, med i alt fem ynglende arter i Danmark. Heraf findes tre i Lyngby-Taarbæk Kommune.

Stor flagspætte

Initiativer: Bevar gamle og døde/svækkede træer. Understøt insekters levesteder i nærheden af træerne.

Initiativerne gavner også: Flagermus og hulrugende fugle som mejse og rødstjert

Føde: Insekter, der hakkes frem fra træstammer.

Levesteder: Steder med mange gamle træer som i løvskove og i parker. Kendt fra områder som Malmmosen, Frederiksdal Skov, Lyngby Åmose og Jægersborg Dyrehave.

Svampegruppen - vokshatte

Vokshatte er en stor og divers gruppe af ofte stærkt farvede svampe. Fælles for vokshattene er, at de er gode indikatorer på, at et levested ikke har været gødsket gennem længere tid og signalerer derfor høj naturværdi.

Snehvid vokshat

Initiativer: Beskyt arealer der ikke gødskes mod næringstilførsel. (Gen-)etabler græsning, der sikrer ugødsket og lysåbent græsland. Ophøre med gødskning på overdrev og i parker.

Initiativerne gavner også: Lavtvoksende urter, der ofte ikke er konkurrencedygtige under meget næringsrige forhold.

Levesteder: Vokser i ugødsket græsland og på overdrev, inklusive gamle plæner, hvor der ikke er gødsket. Er på nuværende tidspunkt kun kendt fra Kirsebærhaven ved Frederiksdal og Jægersborg Dyrehave.

Kohvede

Étårige halvsnyltende planter. Kohvede har grønne blade og laver fotosyntese, men snylter også på bl.a. rødder af græsser. Frøene minder lidt om hvedekorn, men er sorte, og spredes af myrer.

Blåtoppet kohvede

Initiativer: beskyt dens nuværende levested. Sikre spirebede ved at skabe bar jord. Assisteret frøspredning.

Initiativerne gavner også: Lavtvoksende urter der ofte ikke har spiringsmuligheder i eksisterende tæt vegetation.

Levesteder: Vokser på næringsrig muldbund i lysåbne skove. Er i kommunen kun kendt fra Bredebakke, hvor den er fredet.

Sommerfuglegruppen

- Blåfugle

Egentlige blåfugle er en gruppe af sommerfugle, hvoraf de fleste har skinnende blå farver. Der kendes 13 nulevende arter fra Danmark, hvoraf seks af arterne er observeret i kommunen i de seneste 10 år.

Almindelig blåfugl

Initiativer: Bevare lysåbne tørre naturtyper med overdrevslignende karakterer. Udså kællingetand og andre nektarproducerende planter på tørt græsland.

Initiativerne gavner også: Den dagaktive natsommerfugl sekspletet køllesværmer og andre nektarsøgende insekter.

Føde: De voksne suger nektar fra forskellige planter som tidstler, røllike og brunelle, men er ikke kræsnæ.

Levesteder: Ruderater, kystskrænter, tørre overdrev og skovlysninger, hvor der er kællingetand, da den oftest lægger æg på almindelig kællingetand og humle-sneglebælg. Kendt fra Borrebakken, Jægersborg Dyrehave og DTU.

Sommerfuglegruppen

- Ildfugle

Ildfugle er en gruppe af sommerfugle, med ofte strålende gyldne farver. Der kendes seks arter fra Danmark, hvoraf kun én er set i kommunen i de seneste 10 år. To andre arter er kendt fra nabokommuner i samme periode.

Lille ildfugl

Initiativer: Sikre lysåbne tørre naturtyper med overdrevslignende karakterer. Udså almindelig syre og andre syre-arter samt andre nektarproducerende planter på tørt græsland.

Initiativerne gavner også: Andre arter af ildfugle, da de alle lægger æg på arter af syre og skræppe. Derudover også en række biller, der ligeledes er tilknyttet arter af syre og skræppe.

Føde: De voksne suger nektar fra forskellige planter som brandbæger, røllike, blåhat og rejnfan, men er ikke kræsnæ.

Levesteder: Tørre og sandede områder som overdrev, strandoverdrev eller brakmarker, hvor der er rødknæ eller almindelig syre, som larven anvender som foderplante. Kendt fra Lyngby Åmose, Frilandsmuseet, Jægersborg Dyrehave, Frederiksdal Skov, Mølleåparken og Borrebakken.

Padder

Padder fører et dobbeltliv mellem vand og land. Æggene lægges i vandet og udvikler sig her til larver og haletudser, inden de som voksne kravler på land. Der findes 14 arter af padder i Danmark – otte frøer, tre tudser og tre salamandere.

Lille vandsalamander

Initiativer: Etabler eller oprens mindre, lyseksponerede vandhuller. Foretag rydning af vedplanter for at lysstille mindre og tilgroede vandhuller.

Initiativerne gavner også: Andre padder, fugle og vandlevende insekter som guldsmede.

Føde: Insekter, orme, snegle og andre smådyr.

Levesteder: Yngler ofte i vandhuller under 100 m² og med soleksponering på mere end halvdelen af vandfladen. Tåler ikke fisk i vandhullet. Når dyrene er på land fra omkring juli og frem til omkring marts, lever de på fugtige steder i skove, haver og enge, gerne under døde stammer eller sten. Overvintrer gerne i skure og udhuse. Findes i vandhuller i Frederiksdal Skov, Lyngby Åmose, Frilandsmuseet, Furesøparken, Lindevangen, Mølleåparken, Lundtofte Gadekær og i Jægersborg Dyrehave.

LYNGBY-TAARBÆK
KOMMUNE

Center for Trafik, Miljø og Bæredygtighed

Lyngby Torv 17
2800 Kgs. Lyngby

Afdeling for Natur og Miljø

✉ natur@ltk.dk

☎ Omstillingen: 45 97 30 00